

SÈRIE 1

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. Les respostes proposades per la pauta són indicatives i en cap cas exhaustives. El corrector o correctora aplicarà el seu criteri per prendre en consideració altres respostes que consideri correctes, en tot cas valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

Opció A**Exercici 1: Mapa de l'oferta hotelera a Catalunya**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'un mapa temàtic d'escala regional que reflecteix la distribució de l'allotjament turístic a Catalunya. La font és *l'Atles de la nova ruralitat* i correspon a l'any 2009. La variable emprada és la quantitat de places hoteleres disponibles i està representada mitjançant cercles de diferent grandària corresponents a 25.000, 5.000 i 500 places.

0,5 punts

Es pot observar la desigual distribució de l'allotjament que es concentra majoritàriament a la zona litoral, destacant les comarques de l'Alt Empordà, La Selva, El Maresme, El Tarragonès i el Baix Camp. A la zona interior només destaca la comarca del Segrià i al nord-oest les comarques de la Vall d'Aran i l'Alta Ribagorça.

0,5 punts.

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Turisme: activitat d'oci que realitzen les persones durant els seus viatges i estades en llocs diferents al seu entorn habitual, per un període de temps inferior a un any amb finalitats no relacionades amb l'exercici d'una activitat remunerada.

0,5 punts

Operador turístic: agència majorista que ofereix paquets turístics a un preu global que comprenen transport, allotjament i pensió alimentària.

0,5 punts

3) [1,5 punts]

Pel que fa a les causes de la concentració de l'oferta hotelera a la costa, es podrien destacar els aspectes següents:

- Les costes catalanes presenten una gran diversitat de paisatges i un clima molt adequat pel desenvolupament d'activitats esportives i d'oci en general, constituint un fort atractiu pel turisme denominat de masses com és el de sol i platja.

0,5 punts

- Així mateix, també es localitzen al litoral o molt a prop, importants nuclis pel turisme cultural com les ciutats de Barcelona, Girona i Tarragona, en les quals es localitza una part important del patrimoni cultural català tant històric – les restes romanes de Tarragona – com artístic, rutes modernistes i medievals així com museus de rang internacional en el cas de Barcelona i Girona.

0,5 punts

Pel que fa a la segona qüestió caldria comentar:

- Les zones diferents de la costa que presenten una ocupació turística rellevant són la ciutat de Lleida i les comarques de l'alta Ribagorça i la Vall d'Aran. El tipus predominant de turisme que s'hi practica és el turisme cultural – vinculat amb el patrimoni històric i artístic – i el turisme d'aventura i l'esportiu, centrat aquest darrer en els esports d'hivern –l'esquí principalment-.

0,5 punts

4) [1,5 punts]

L'alumnat hauria de respondre en termes semblants als següents:

- El turisme és una de les activitats més importants en el conjunt de l'economia catalana, hi participa amb un pes superior al 10% del PIB. Per una banda, comporta uns beneficis econòmics per l'entrada de divises i, d'altra banda, per la creació d'ocupació en sectors com la construcció, la restauració i l'hostaleria.

0,5 punts

- L'estacionalitat és un dels problemes del turisme català, ja que la màxima afluència de visitants es dona entre juny i setembre, provocant importants oscil·lacions de la població ocupada en el sector. Darrerament però, s'intenta compensar amb el desenvolupament del turisme rural i el turisme cultural.

0,5 punts

- L'impacte ambiental del turisme està en relació amb la massificació i la transformació urbanística i del paisatge que aquesta comporta. Es concreta en molts casos en l'augment dels residus i del consum d'energia i en la degradació del paisatge.

0,5 punts

Exercici 2: Gràfic del model de transició demogràfica

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 7 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 4: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

Es tracta d'un gràfic semi-quantitatiu en el que es descriu la relació entre la taxa de natalitat i la taxa de mortalitat (variables dependents) i el temps (variable independent), l'àrea ombrejada continguda entre ambdues línies representa el creixement natural de la població. La variable temps es divideix en les quatre fases de la teoria de la transició demogràfica. La font és el National Geographic.

0,5 punts

S'observa com la natalitat i la mortalitat són molt altes en una primera fase per davallar de forma força ràpida fins arribar a estabilitzar-se en la darrera etapa. El creixement de la població s'incrementa en les fases intermèdies mentre que és molt baix tant al començament com al final.

0,5 punts

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Taxa de natalitat: és un indicador demogràfic que mesura la relació entre el nombre de nascuts en un any i la població total d'aquell any. S'expressa en tant per mil.

0.5 punts

Saldo migratori: indica el balanç existent entre els efectius de població emigrant i els efectius corresponents als immigrants. Si és positiu significa que l'arribada d'immigrants és superior a les pèrdues sofertes a causa de l'emigració. I a l'inrevés si és negatiu.

0.5 punts

3) [1,5 punts]

La *teoria de la transició demogràfica* comprèn quatre fases: fase demogràfica tradicional (etapa 1), fase de descens gradual de la mortalitat (etapa 2), fase de reajustament de la natalitat (etapa 3) i fase demogràfica moderna (etapa 4).

0.5 punts

La *fase demogràfica tradicional* es caracteritza per taxes de natalitat i mortalitat molt altes, alta mortalitat infantil i alta taxa de fecunditat. Aquestes condicions es relacionen amb manca de mesures sanitàries i higièniques i es pròpia de societats agrícoles i preindustrials. El creixement natural de la població és molt feble.

0.25 punts

La *fase de descens gradual de la mortalitat* correspon a un període en el que la mortalitat descendeix notablement per la introducció de millores higièniques, sanitàries

i alimentàries, mantenint-se la natalitat en els valors de la fase anterior. Per això, la població experimenta un fort creixement natural.

0.25 punts

La *fase de reajustament de la natalitat* correspon amb nous descensos de la mortalitat relacionats amb els avenços de la medicina i l'augment del nivell de vida. També la natalitat descendeix per raons d'ordre social i econòmic, com la incorporació de la dona al món laboral, la progressiva urbanització de la població o el retard de la nupcialitat. El creixement natural de la població comença a decreixer

0.25 punts

La *fase demogràfica moderna* correspon a una societat desenvolupada en la que les dinàmiques socials i econòmiques de la fase anterior es consoliden i porten a una natalitat i mortalitat molt baixes, fins i tot poden donar-se creixements naturals negatius. En ocasions, la mortalitat repunta a causa de l'envelliment de la població.

0.25 punts

4) [1,5 punts]

La dinàmica de la població espanyola en l'actualitat, igual com passa a la resta de països europeus es caracteritza per unes taxes de natalitat i de mortalitat molt baixes, la qual cosa condiciona un creixement natural de la població extraordinàriament baix. La natalitat a Espanya va arribar als valors més baixos cap a mitjans de la dècada dels 90 (taxa de natalitat: 9,3, el 1995), amb una mortalitat també molt baixa ja des dels anys 60 (taxa de mortalitat: 8,0 el 1960 i 8,9 el 1995).

0,5 punts

Ahora, els avenços progressius de la medicina i la millora de les condicions socioeconòmiques de la població han permès un augment continuat de l'esperança de vida que se situa actualment al voltant dels vuitanta anys, fet que combinat amb la baixa natalitat abans esmentat comporta un envelliment progressiu de la població espanyola.

0,5 punts

L'estabilitat demogràfica de la població ha durat fins a l'inici del segle XXI. El baix creixement natural s'ha vist corregit a l'alça per un augment de la natalitat provocat per la forta immigració rebuda a partir de l'any 1998, integrada per adults joves procedents principalment de països en vies de desenvolupament (el Marroc, l'Àfrica subsahariana, l'Equador) i de nous països incorporats a la UE (Romania). La conseqüència ha estat un augment de la taxa de natalitat fins a valors propis dels anys 80 del segle passat. (taxa de natalitat: 11 el 2007)

0,5 punts

Opció B**Exercici 1: Mapa de l'agricultura a Espanya**

A l'exercici 4 es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3 del document de concreció del currículum: *Territori i activitats econòmiques*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

Es tracta d'un mapa d'Espanya temàtic que mostra la distribució de les terres de regadiu a Espanya per Comunitats Autònomes, l'any 2008, en percentatge sobre el total de terres de cultiu de cada CC. AA. Es tracta, doncs, d'informació quantitativa.

Com a informació complementària s'indica, amb una línia i trama de punts, la delimitació entre l'Espanya humida i l'Espanya seca. La font és l'Anuario de Estadística de l'any 2009 recollit a la pàgina web del Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino.

0,5 punts

L'alumne ha d'assenyalar que les Comunitats autònomes amb un percentatge més gran de terres de regadiu corresponen a l'Espanya seca i són les illes Canàries i la Comunitat Valenciana, mentre que les que tenen un percentatge menor formen part de l'Espanya humida i es troben a la façana cantàbrica com ara Cantàbria i Astúries.

0,5 punts

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Parcel·la: camp o tros de terreny que es troba sota uns únics límits i pertany a un o a varis propietaris. Les parcel·les es poden classificar pels límits (tancades o obertes), per la forma (regulars o irregulars) i per la mida (petites, mitjanes i grans).

0,5 punts

agricultura intensiva: tipus de conreu que s'efectua en petites i mitjanes superfícies agrícoles, que permet obtenir una gran quantitat i qualitat de productes per unitat de superfície amb una inversió de capital i ma d'obra elevada i tècniques de conreu avançades.

0,5 punts

3) [1,5 punts]

L'alumnat hauria de destacar en la resposta els grups de cultius que es troben en el paisatge agrícola mediterrani, majoritàriament de secà però amb un percentatge molt alt de regadiu en algunes regions com la Comunitat Valenciana i Múrcia.

Els conreus característics del secà són els que componen l'anomenada trilogia de conreus mediterrània: els cereals, la vinya i l'olivera. L'ordi i el blat són els principals cereals que prosperen en les zones mediterrànies de tendència continental mentre que la vinya és el conreu arbustiu més estès. L'olivera ocupa zones de monocultiu i agricultura extensiva a les zones mediterrànies més d'interior. D'altres conreus característics són l'ametller, l'avellaner i el garrofer.

0,5 punts

A les zones de clima mediterrani amb temperatures més suaus i sòls fèrtils es porta a terme l'agricultura de regadiu, intensiva, que utilitza tècniques avançades de regadiu,

amb instal·lació d'hivernacles, selecció de llavors i ús massiu de productes fitosanitaris. Els conreus principals que es produeixen són les hortalisses primerenques, plantades a l'aire lliure o sota plàstic, també conreus herbacis com el gira-sol i la soja. El conreu d'arbres fruiters del grup dels cítrics són els conreus que dominen en el paisatge agrícola de les hortes de València i Múrcia: tarongers, mandariners i llimoners. També hi ha plantacions d'altres fruiters de fruita dolça com per exemple pomeres i pereres.

0,5 punts

Pel que fa a la ramaderia predomina l'ovina i la caprina que és extensiva a les zones de secà, ja que Espanya és el 2n país de la UE en producció. La porcina i bovina establada, junt amb l'aviram es troben disperses a diferents regions, encara que són de caràcter intensiu a Catalunya i molt lligada a la ramaderia industrial i la indústria agroalimentària.

0,25 punts

En relació a l'estructura agrària el paisatge agrari mediterrani es caracteritza pel predomini de les explotacions de secà de dimensions mitjanes i petites malgrat que a Andalusia hi predomina el latifundi. A les zones planes dels litorals les explotacions són de dimensions petites i conreades de manera intensiva.

0,25 punts

4) [1,5 punts]

a) Els canvis soferts en relació a l'a influència de la industrialització en l'agricultura i la ramaderia que es podrien esmentar són els següents:

- Disminució de la superfície de cultiu de secà i augment de la de regadiu.
- Augment del pes econòmic de la ramaderia en la producció final agrària.
- Integració creixent entre el sector agrícola i ramader i la indústria alimentària.
- Pèrdua de població activa agrària i envelliment progressiu dels ocupats al sector primari.
- Disminució de sòl agrícola degut al creixement del sòl urbà i del destinat a les infraestructures i serveis.
- Augment de la superfície forestal a causa de la disminució de les pastures.

(0,1 punts per aspecte esmentat fins a un màxim de 0,5).

0,5 punts

b) L'alumnat hauria de destacar els objectius següents de la PAC:

- Afavorir una més alta competitivitat i adaptació de la producció a la demanda.
- Desenvolupar la indústria agroalimentària (la capdavantera del sector industrial espanyol) per tal d'augmentar el valor afegit dels productes agraris i forestals.
- Millorar el medi ambient i l'entorn rural.
- Millorar la qualitat de vida de les àrees rurals.
- Avançar cap una diversificació econòmica de les zones rurals.
- Tendència a la restricció de les ajudes econòmiques: això va comportar per exemple la desaparició d'àrees de conreus subvencionats com el tabac i el cotó.
- La incorporació de nous estats membres l'any 2004 a la Unió Europea va provocar l'increment de les terres de conreu (un 30% més) i va obligar a replantejar l'agricultura comunitària.

(0,1 punts per aspecte esmentat fins a un màxim de 0,5).

0,5 punts

c) L'alumnat hauria de destacar els aspectes següents:

-La pràctica de l'agricultura ecològica va començar a Espanya fa uns 25 anys degut a la competència soferta pels productes tradicionals procedents d'altres països i l'augment de la demanda de productes ecològics per una part creixent de la població.

-Tot i el gran creixement inicial, i el bon nivell competitiu d'aquest model, actualment el seu desenvolupament s'ha estancat perquè el consum del mercat interior espanyol és molt reduït i no arriba a l'1 % de la despesa en alimentació.

-Espanya té una gran superfície de terres dedicades a conreus ecològics -és el segon país de la UE, després d'Itàlia- però la major part de la seva producció s'exporta a països com Alemanya, els Països Baixos, França i el Regne Unit.

-Andalusia manté quasi la meitat dels conreus ecològics que es produeixen a Espanya, a gran distància de la resta de les comunitats autònomes.

-A Catalunya proliferen iniciatives d'aquest tipus que intenten fer arribar directament els productes al consumidor sense intermediaris per tal de fer-los competitius amb l'agricultura comercial.

-La ramaderia ecològica, en canvi, mostra xifres molt minoritàries i només té importància local tot i la incentivació i el futur que presenta.

(0,1 punts per aspecte esmentat fins a un màxim de 0,5).

0,5 punts

Exercici 2: Taula de dades dels incendis forestals a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 6 i 8 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 2 del document de concreció del currículum *Medi ambient i paisatges*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en el seu resum els aspectes següents:

Es tracta d'una taula estadística que reflecteix el nombre d'incendis forestals que s'han produït a Catalunya entre el 2005 i el 2009 segons les causes, així com el nombre total d'incendis anuals. La font és l'IDESCAT i les dades estan expressades en xifres absolutes. Les causes que apareixen en la taula són: accidentals, intencionals, naturals, negligències, incendis revifats i causes desconegudes.

0,5 punts

S'observa que en tots els anys les causes que provoquen més incendis són les negligències seguides de les intencionals, mentre que les en provoquen menys són les naturals i els incendis revifats. Pel que fa al nombre total d'incendis, la xifra varia d'any en any, però s'observa una tendència a la baixa.

0,5 punts

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Risc natural: fenomen que té el seu origen en la pròpia dinàmica del medi natural i que pot afectar la seguretat de les persones, dels béns materials o dels propis elements del medi.

0,5 punts

Esllavissada: és un desplaçament sobtat de materials d'un vessant, cap al seu peu, per acció de la gravetat, en molts casos causada per pluges molt intenses.

0,5 punts

3) [1,5 punts]

L'alumnat hauria de respondre en termes semblants als següents:

Les causes que han disminuït de forma clara són les negligències. Els factors que han influït en aquesta disminució són d'una banda, la conscienciació de la població aconseguida mitjançant les campanyes realitzades per les institucions a través dels mitjans de comunicació, l'aprovació i aplicació de normatives sobre les activitats perilloses com les cremes de pastures, les fogueres i els treballs forestals i, d'altra banda la creació de serveis especialitzats com el pla INFOCAT (Pla Especial d'emergències per incendis forestals de Catalunya) té com a objectiu fer front a les emergències per incendis forestals a Catalunya i establir els avisos, l'organització i els procediments d'actuació dels serveis de la Generalitat de Catalunya, d'altres administracions com els ajuntament i les entitats privades.

1 punt

En les causes naturals la relació amb clima mediterrani ve donada per les elevades temperatures així com la sequera estival, que faciliten una ràpida propagació del foc un cop aquest s'ha iniciat per exemple a causa d'un llamp o causes humanes.

0,5 punts

4) [1,5 punts]

L'alumnat ha d'escollir dos riscos naturals. A continuació hi ha les respostes indicatives referides als riscos més comuns. El corrector valorarà la pertinença de la resposta en cas que esculli un risc diferent als següents:

Allaus: són desprendiments de masses de neu al llarg d'un pendent, de dimensions i recorreguts variables. L'estabilitat del mantell de neu pot variar segons les condicions meteorològiques. Les allaus poden destruir la vegetació, tallar les vies de comunicació i sepultar persones i cases. A Catalunya són freqüents sobretot al Pirineu occidental. El servei de prevenció d'allaus de la Generalitat difon periòdicament el risc d'allau als diferents sectors de muntanya.

Aiguats: estan relacionats amb les característiques del clima mediterrani, concretament amb les fortes precipitacions, sobretot, de la tardor. Poden produir inundacions degut al desbordament de rius i rieres provocant danys molt importants a la població i als seus béns materials, així com dificultats per la circulació de vehicles i talls en el subministrament elèctric, d'aigua o telefònic. L'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) porta a terme tasques de neteja de la llera de rius i rieres així com altres obres tendents a minimitzar el risc d'inundació.

Terratrèmols: estan produïts per les vibracions de l'escorça o del mantell terrestres. La seva àrea d'extensió i durada són variables. Segons la seva intensitat, les característiques de la zona afectada (habitada o no) i les mesures de prevenció, poden tenir conseqüències molt greus o ser inapreciables. A Catalunya se'n produeixen sovint però són de baixa intensitat. A les zones amb risc més elevat és obligatori que les construccions segueixin unes normes d'adaptació i resistència als terratrèmols.

1,5 punts (0,75 per cadascun dels dos riscos escollits). Cada risc es puntuarà atorgant 0,25 per les característiques, 0,25 pels impactes i 0,25 per les actuacions tendents a minimitzar-lo.

SÈRIE 4

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. Les respostes proposades per la pauta són indicatives i en cap cas exhaustives. El corrector o correctora aplicarà el seu criteri per prendre en consideració altres respostes que consideri correctes, en tot cas valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

Opció A**Exercici 1: Mapa d'ocupats a la indústria**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 6 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

Es tracta d'un mapa temàtic sobre el percentatge de població ocupada en la indústria a Catalunya `per comarques. Les cinc trames de la llegenda representen intervals de població ocupada, en percentatges sobre la total d'e Catalunya .Es tracta, doncs , d'un mapa quantitatiu.

La font és l'Anuari Estadístic de Catalunya de l'any 2007.

0,5 punts

L'alumne pot assenyalar que la població ccupada a la indústria a Catalunya es concentra en relació a l'existència de *grans nuclis de població*, els principals *eixos viaris i de transport* i els *eixos fluvials*. En concret pot assenyalar la concentració industrial de les comarques de l'àrea metropolitana de Barcelona, la concentració del Tarragonès i el Baix Camp, el Gironès i la Selva, i l'àrea urbana de Lleida i el Segrià.

0,5 punts

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

parc tecnològic: Polígon industrial localitzat en un entorn urbanístic i mediambiental agradable –generalment a prop de centres universitaris i d'investigació- i ben comunicats en el qual es concentren empreses que treballen en tecnologia avançada (I+D).

0,5 punts

reconversió industrial: conjunt de polítiques – o mesures de xoc a curt termini- que es porten a terme per a les d'indústries que es troben en crisi. A Espanya es va iniciar a partir de la crisi de 1973 en el sector secundari. La reconversió industrial té com a objectiu superar la crisi, és a dir, reduir despeses i augmentar la competitivitat del sector. En algunes ocasions comporta tancament de les empreses inviables.

0,5 punts

3) [1,5 punts]

- a) Els tipus d'indústries predominants a les principals zones industrials de Catalunya .
- Comarques de l'àrea metropolitana de Barcelona. És la regió on hi ha un nombre més gran d'empreses i més diversificades. Els sectors més destacats són el metal·lúrgic i els productes metàl·lics, el material de transport, el plàstic, el farmacèutic, l'elèctric i l'electrònic i les tecnologies de la comunicació. La disponibilitat de mà d'obra, la proximitat a un mercat de gairebé 4 milions de persones de la regió metropolitana i les bones comunicacions per autopista, i sortida de mercaderies pel port i l'aeroport són les causes de la seva localització.
  - El Baix Camp i el Tarragonès és la segona àrea industrial de Catalunya, hi destaca la indústria química de base, amb un alt nivell de concentració en l'eix Tarragona-Reus . El factor que actua d'atractor industrial en aquest cas és la localització del complex petroquímic de Tarragona.
  - Les comarques del Gironès i la Selva concentren la indústria de les comarques gironines. És una indústria de mida mitjana i petita molt diversificada on destaquen el sector tèxtil, l'agroalimentari, el químic i el més específic de la transformació del suro.
  - L'àrea urbana de Lleida i el Segrià, està especialitzada en la indústria agroalimentària i de fabricació de maquinària agrícola. Les causes són de tipus històric i relacionades amb la garantia de disposar d'un subministrament segur d'aigua per al rec que va impulsar l'expansió de les zones de regadiu.
- 1 punt

b) les comarques amb un número més gran d' ocupats serien:

-Barcelona: Vallès Occidental i Barcelonès.

-Tarragona: Tarragonès i Baix Camp.

-Lleida: Segrià

-Girona: Gironès, la Selva

0,5 punts

4) [1,5 punts]

a) Pel que fa a la dimensió i nivell de productivitat es poden assenyalar les següents:

- El predomini de la indústria transformadora.
  - Una estructura productiva diversificada, on destaquen sobretot els subsectors del material de transport i el químic, acompanyats d'altres com l'alimentari, la construcció de maquinària i la metal·lúrgia i els productes metàl·lics.
  - La presència majoritària d'empreses petites i mitjanes (més del 80 %) tot i que una part molt significativa de la producció prové de les grans empreses multinacionals.
  - Una productivitat baixa en relació a la UE, tot i que superior la mitjana d'Espanya a causa de l'escassa inversió en recerca i desenvolupament i en la formació dels treballadors.
  - La concentració industrial a l'àrea metropolitana de Barcelona, el 7,7 % del territori català, concentra el 70 % de les empreses i, un semblant percentatge d'ocupació industrial.
- 0,5 punts

b) El sector industrial és el segon en importància a Catalunya, tant des del punt de vista econòmic (valor afegit brut o índex de producció industrial) com pel nivell d'ocupació després de sector serveis.

Tanmateix el pes relatiu d'aquest sector és més elevat que a la resta de CCAA d'Espanya i que la mitjana de la UE.

0,5 punts

c) Entre les tendències principals que ha experimentat d'ençà la crisi del petroli el sector industrial català es poden assenyalar les relacionades amb l'impacte de la globalització:

-obertura al mercat europeu i mundial amb internacionalització de la indústria i uns resultats generals satisfactoris.

-la deslocalització selectiva d'algunes indústries a països perifèrics, (les indústries tradicionals en crisi: tèxtil, confecció, cuir i calçat....)

-l'evolució positiva gràcies a la reconversió industrial de sectors com el metal·lúrgic, de maquinària, l'agroindustrial i el químic.

- La instal·lació creixent de corporacions multinacionals amb un pes econòmic determinant. Encara que són aproximadament un 3 % del total d'empreses industrials de Catalunya, tenen un pes econòmic d'un 50 % del total de la producció catalana i un 60 % de les exportacions.

0,5 punts

Exercici 2: Text sobre la política regional europea

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 3 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 1: *Catalunya i Espanya, a Europa i al món* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en el resum els aspectes següents:

- La política regional té com a objectiu aconseguir la cohesió i la integració econòmica dels països membres mitjançant la solidaritat financera.
- Si es redueixen les desigualtats entre les regions europees es beneficia tota la comunitat.
- Les desigualtats es donen tant entre estats com entre les regions d'un mateix estat.
- Les regions més desenvolupades econòmicament són les urbanes.
- La font és la pàgina web oficial de la Unió Europea.

1 punt

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Regió europea: territori amb una dinàmica demogràfica i econòmica i uns trets geogràfics comuns, delimitada amb finalitats administratives i estadístiques.

0,5 punts

Eurozona: països de la UE que tenen l'euro com a moneda i la política financera dels quals està regulada per les directrius del Banc Central Europeu

0,5 punts

3) [1,5 punts]

La frase fa referència al fet que dins de la Unió Europea no solament hi ha estats més rics i altres amb dificultats econòmiques, sinó que dins d'un mateix estat hi ha desigualtats econòmiques entre les seves regions. Els objectius de la política regional europea tenen com principal finalitat reduir aquestes desigualtats i aconseguir finalment una unió d'estats amb una situació econòmica més homogènia que afavoreixi la seva cohesió.

0,5 punts

Pel que fa als instruments les diferències són le següents:

- Fons estructurals: tenen com a objectiu general ajudar les regions menys afavorides reduint les desigualtats. Estan formats d'una banda, pel Fons Social Europeu (FSE) que es dedica, sobretot, a finançar activitats de formació que afavoreixin la inserció laboral dels treballadors aturats i el Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER), que concedeix ajuts econòmics per a la construcció d'infraestructures i altres inversions productives .
- El Fons de Cohesió (FC) està destinat als estats que tenen un PIB per càpita inferior al 90% de la mitjana europea. Finança projectes d'infraestructures relacionats amb el medi ambient i els transports.

1 punt

4) [1,5 punts]

A)Hauria de citar les següents: Comissió Europea, Consell Europeu, Parlament europeu, Banc Central Europeu, etc.

La resposta es donarà per correcte si esmenta 3 institucions.

0,5 punts

b) El corrector valorarà la pertinença de la resposta De manera indicativa és dóna a continuació la resposta de tres de les institucions més representatives:

a) Consell Europeu: té la seva seu a Brussel·les i representa els estats membres i està format pels caps de govern. Aprova el pressupost de la UE juntament amb el Parlament i coordina les polítiques econòmiques dels estats membres.

b) Parlament europeu: El Parlament Europeu comparteix el poder legislatiu amb el Consell de la Unió Europea. És l'únic òrgan de la Unió Europea triat per sufragi directe. Els 736 diputats del Parlament Europeu són elegits cada cinc anys pels votants dels 27 Estats membres de la Unió Europea, en nom dels seus 500 milions de ciutadans. El Parlament exerceix un paper actiu en la preparació de la legislació en temes com per exemple la protecció del medi ambient, els drets dels consumidors, la igualtat d'oportunitats, de transports i de lliure circulació de treballadors, capitals, béns i serveis.

c) Banc Central Europeu: té la seu a Frankfurt (Alemanya), la seva funció és gestionar l'euro, la moneda única de la UE, i preservar l'estabilitat dels preus de l'eurozona. El BCE és també responsable de fixar les grans línies econòmiques i executar la política econòmica i monetària de la UE.

1 punt

Opció B**Exercici 1: Mapa de les vegueries**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 5, del currículum i dels aprenentatges referits al bloc 4 del document de concreció del currículum: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat* i l'apartat: "Organització políticoadministrativa del territori".

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

És un mapa político-administratiu de les set vegueries segons la Llei de vegueries de 2010 que està basada en el que preveu l'Estatut d'autonomia de Catalunya: comarques gironines, regió metropolitana, Catalunya central, camp de Tarragona, terres de l'Ebre, Pla de Lleida i Pirineus.

Aquesta ordenació en vegueries està pendent de la seva aplicació. La font és la pàgina web del Dept. de Governació de la Generalitat de Catalunya, 2010.

1 punt

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Comarca: entitat local de caràcter territorial formada per l'agrupació de municipis contigus i amb personalitat jurídica pròpia. Específica de l'ordenament territorial de Catalunya.

0,5 punts

Vegueria: àmbit político-administratiu intermedi entre el govern i les comarques. Té la intenció de substituir les províncies i, alhora, és la base per a l'organització dels serveis territorials de la Generalitat.

0,5 punts

3) [1,5 punts]

a) les diferències entre el mapa provincial i el de les vegueries són:

-la província de Tarragona es subdivideix en dues vegueries: terres de l'Ebre per a les comarques meridionals i Camp de Tarragona per a les de l'àmbit Tarragona-Reus.

-la província de Girona queda igual excepte la Cerdanya que passa a la vegueria Pirineus.

-la vegueria Pirineus abasta les comarques pirinenques de les províncies de Lleida, Barcelona i Girona.

-Es forma una vegueria anomenada Catalunya central amb les comarques de l'Anoia, el Bages, Osona i Berguedà (prov. de Barcelona) i el Solsonès (prov. de Lleida).

-la vegueria Terres de Lleida correspon a les comarques meridionals incloses a la prov. de Lleida.

0,75 punts

b) Les competències de les vegueries són de dos tipus: les que es deriven de la coordinació dels serveis municipals (assistència i cooperació municipal, prestació de serveis públics de caràcter supracomarcal, en definitiva, les que desenvolupen actualment les diputacions provincials) i les que venen derivades de la representació de la Generalitat en el territori.

0,5 punts

c) Les vegueries hauran de substituir les diputacions provincials.
0, 25 punts

4) [1,5 punts]

Les competències reservades a les comarques en l'organització politico-administrativa de Catalunya són: ordenació del territori i urbanisme, sanitat, serveis socials, competències delegades en matèria de cultura (gestió dels arxius històrics comarcals, gestió dels centres de normalització lingüística...), esport, ensenyament (transport escolar, menjadors escolars), salubritat pública i medi ambient. A banda d'aquestes, les que es puguin derivar de les que marca la llei de règim local i les competències municipals per delegació o per conveni (ex, recaptació d'impostos municipals).

1 punt

Els consells comarcals estan integrats pels consellers comarcals que han de ser regidors municipals electes. Són designats per les formacions polítiques. El nombre de consellers està en relació a la població de la comarca.

0,25 punts

La configuració dels consells comarcals es fa a partir dels resultats de les eleccions municipals. Se sumen els regidors electes per cada formació política i s'assignen els consellers comarcals aplicant la llei d'Hondt.

0,25 punts

Exercici 2: Gràfic sobre emissions de CO₂

En aquest exercici es proposa la verificació de l'objectiu general 6 i 8 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 2 "*Medi ambient i paisatges*", del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) [1 punt]

L'alumne hauria de descriure un diagrama de barres que mostra les emissions de CO₂ d'origen energètic en les diferents regions del món de l'any 2000. Les emissions s'han mesurat en tCO₂ per habitant. La font és l'Agència Internacional de l'Energia i l'Institut Català d'Energia.

0,50 punts

El gràfic mostra com les regions més desenvolupades (Amèrica del Nord, els països de la OCDE, la Unió Europea), Rússia i l'Orient Mitjà aboquen a l'atmosfera la major part d'emissions de CO₂, molt per damunt dels continents d'Àfrica, d'Àsia i l'Amèrica Llatina. Catalunya i Espanya presenten també un alt contingut d'emissions.

0,50 punts

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Contaminació atmosfèrica: Consisteix en el canvi de la composició físico-química de l'aire per l'emissió de partícules i gasos procedents sobretot de les activitats humanes.

0,50 punts

Petjada ecològica: Indicador que mostra la superfície que seria necessària per produir els recursos que utilitza cada individu i per assimilar els residus que genera. Avalua l'impacte sobre el planeta d'un determinat mode de vida.

0,5 punts

3) [1,5 punts]

a) La causa del augment de les emissions de diòxid de carboni es deu a la combustió de combustibles fòssils en automòbils i mitjans de transport, indústries, centrals tèrmiques, calefaccions i per la desforestació. També suma l'emissió d'altres gasos com el metà, produït en les activitats ramaderes i en l'agricultura.

0,50 punts

b) Les diferències d'emissions entre les diferents regions es deuen a l'elevat consum energètic dels països desenvolupats que comporta el seu alt nivell de vida. Els EUA emeten deu vegades més CO₂ que per exemple el continent d'Àfrica.

0,50 punts

c) Davant del compromís de reducció adoptat a Kyoto, cal destacar la Unió Europea i el Japó com els països més compromesos en el compliment dels objectius, mentre que els EUA són els més reticents a limitar les emissions per interessos econòmics, tot i que actualment han adoptat una postura més compromesa. Rússia ha decidit finalment ratificar el protocol. Els països en vies de desenvolupament rebutgen les limitacions per no dificultar el seu desenvolupament (cas de la Xina, Índia, Brasil...).

0,50 punts

4) [1,5 punts]

a) L'efecte hivernacle és un fenomen natural de l'atmosfera, on una sèrie de gasos, sobretot el vapor d'aigua i el diòxid de carboni, absorbeixen una part de la radiació infraroja procedent de la Terra. Però l'excés de concentració de diòxid de carboni (CO₂), produït principalment en la combustió de combustibles fòssils, i altres gasos com el metà, provoquen una acumulació de calor en l'atmosfera que comporta un canvi climàtic global caracteritzat per l'augment de les temperatures i el reescalfament del planeta.

0,75 punts

b) Les conseqüències previsibles del canvi climàtic són:

Un augment de la temperatura mitjana global, que repercutiria en el desglaç de les geleres de muntanya i dels casquets polars, fet que comportaria l'elevació del nivell del mar que inundaria zones costaneres avui densament poblades.

La modificació del règim de temperatures i precipitacions a moltes regions del món, fet que pot comportar fenòmens més extrems, com temperatures extremes, onades de calor, fortes precipitacions, ciclons o huracans més intensos... així com canvis en la distribució geogràfica de determinats conreus.

0,75 punts